

нових талантів та розробка на кафедрі в університеті, академії окресленої наукової ідеї * проблеми, напрямку) під керівництвом вченого) [3, с. 14].

Отже, наукова школа «Інтелект» – це один із інструментів вчених комплексно та системно впроваджувати в освітній та науковий процес юридичні, педагогічні та психологічні знання, які сприяють у свою чергу отриманню суспільно важливого очікуваного результату у виді докторської дисертації або дисертації доктора філософії.

Література:

1. Богатирьов І.Г. Життя та творчість на межі тисячоліть. Київ : ВД «Дакор» 2019. 180 с. С. 86.

2. Богатирьов І.Г. Українська пенітенціарна наука. Наукові здобутки школи «Інтелект» (друге видання) . К. : ПП «Заграй», Київ. 2013. 352 с. С. 6.

3. Богатирьов І.Г. Нариси становлення пенітенціарної системи в Україні у працях вчених наукової школи «Інтелект» : монографія. Київ : ВД «Дакор» 2021. 242 с. С. 14.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-5>

АКТУАЛЬНІ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (ЦИВІЛЬНІ ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ)

Бондар Наталія Петрівна

постдокторант (сторонній науковий дослідник),

Університет Екс-Марсель

м. Екс-ан-Прованс, Франція;

кандидат юридичних наук,

*завідувачка кафедри цивільно-правових дисциплін
та правової підтримки підприємницької діяльності,*

ТОВ «Харківський університет»

м. Харків, Україна

Слова подяки: Words of thanks :

Ця робота отримала підтримку уряду Франції в рамках інвестиційного плану Франції до 2030 року в рамках Initiative d'Excellence d'Aix-Marseille Université – A*MIDEX ” AMX-22-UKR-10. Aix-Marseille UNIVERSITE підтримується програмою PAUSE,

національною програмою екстреного прийому вчених і митців у вигнанні, яку підтримує Колегіум Франції (Collège de France).

This work received support from the french government under the France 2030 investment plan, as part of the Initiative d'Excellence d'Aix-Marseille Université – A*MIDEX ” AMX-22-UKR-10. Aix-Marseille UNIVERSITE is supported by the PAUSE program, a national program for the emergency reception of scientists and artists in exile, supported by the College of France (Collège de France).

В умовах воєнного стану проведення дисертаційних досліджень набуває не аби-якої актуальності, оскільки оголюються найболючіші питання життя. Безумовно, темами для обговорення на цій міжнародній науково-практичній конференції мають стати питання пов'язані як з методологією проведення наукових досліджень, дотримання правил академічної доброчесності, організаційні питання підготовки результатів дисертаційних досліджень, та інші організаційні питання. Але, на наш погляд, перш за все, важливо приділити увагу актуальності тем наукових досліджень. І саме умови воєнного стану викликають потребу у дослідженнях пов'язаних як з припиненням самої війни, так і з подоланням її наслідків.

Чинне українське законодавство, не має правової бази, яка б у повній мірі регулювала правовідносини, що виникають у результаті заподіяння шкоди життю та здоров'ю людей, їх майну та майну інших учасників цивільного обороту саме у воєнний час, та яке б сприяло компенсації завданої шкоди. Норми деліктного права, що передбачені внутрішнім законодавством розраховані на врегулювання правовідносин, у мирний час. Безумовно, існують норми публічного міжнародного права, але як ми бачимо з історії їх застосування їх дія занадто розтягнута у часі, а тому не у повній мірі ефективна. Саме тому, у цьому напрямку зараз працюють фахівці кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та фахівці інших правничих установ. Так під час круглого столу , що відбувся у Лондоні в Goodenough College 06.06.2023 р. було запропоновано впровадити в міжнародне та внутрішнє право “делікт збройної агресії” і принципи майнової відповідальності за вчинення цього делікту, у поєднанні з ефективним визнанням та виконанням рішень національних та міжнародних судів та трибуналів, щодо стягнення цієї шкоди, а також пошуком, затриманням та конфіскацією активів держави агресора та осіб які фінансують чи іншим чином сприяють збройній агресії” [1]. І наукові дослідження у цьому напрямку не аби-як стануть у нагоді нашій державі.

Крім того, варто зазначити, що за останні роки в Україні як окремими авторами так і авторським колективами українських та закордонних науковців досліджено велику кількість актуальних тем регулювання правовідносин медичним законодавством України та інших країн

Європи, до прикладу одна з останніх ґрунтовних праць [2] охоплює широке коло важливих тем. У той же час лишається не достатньо досліджено болюча тема саме цивільних прав осіб з інвалідністю хворих на психічні захворювання. Тут існує ціла низка спірних питань, що потребують наукового дослідження та правового врегулювання.

06.03.2010 набрала чинності для України ратифікована Верховною Радою України 16.12.2009 року Конвенція ООН Про права осіб з інвалідністю підписана країнами учасницями 13.12.2006 року [3].

Питання щодо врегулювання прав осіб з інвалідністю на сьогоднішній день в Україні набуває вкрай гострої потреби, оскільки кількість осіб, що отримують інвалідність в нашій країні саме через наслідки війни збільшується, а питання з якими цим особам доводиться стикатись потребують більш детального врегулювання.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй (ООН) про права осіб з інвалідністю (КПІ) є найсучаснішим міжнародно-правовим документом, що стосується прав осіб з інвалідністю. До таких осіб належать і особи з серйозними психічними розладами. Згідно з авторитетним тлумаченням ключової статті (стаття 12 – «Рівність перед законом»»), наданим Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю[4], примусове утримання та лікування людей з психічними розладами заборонені Конвенцією. Вважається, що як звичайне законодавство про психічне здоров'я, так і законодавство, що базується на принципі «дієздатності», порушує Конвенцію. Однак деякі інші органи ООН не повністю згодні з цим (наприклад, Комітет ООН з прав людини і Підкомітет з питань запобігання катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поводження і покарання), тоді як інші є менш відверто абсолютистськими (наприклад, Рада з прав людини). Крім того, позиція Комітету з прав людини піддається гострій критиці з боку ряду академічних кіл. Ця критика зосереджена на тому, чи можна ігнорувати роль здатності людини приймати рішення, незалежно від обставин. Значна частина вищезгаданих дебатів стосується поняття «правоздатності» [5]. А стосовно вживання понять правоздатність, дієздатність та правосуб'єктність існує певна плутанина. Отже, є ціла низка питань, які потребують дослідження та остаточного вирішення.

В межах вітчизняного законодавства є певні позитивні кроки у питаннях усунення дискримінації осіб, що страждають на психічні захворювання. Так, 15.12.2017 р. почала діяти нова редакція ЦПК України [6] внаслідок чого з'явилась нова ст. 300, яка надала право звернутися до суду з питанням про відновлення дієздатності особи, що страждає на психічні хвороби самою особою, що була раніше визнаною недієздатною. Це положення є новелою українського законодавства. Україна йде шляхом поступової трансформації власного законодавства. В той час, як Комітет ООН з прав осіб з інвалідністю вимагає від країн учасниць Конвенції повної ліквідації інституту недієздатності, як

дискримінаційного явища [4]. Різні країни учасниці та і самі комітети ООН сперечаються з цього питання та шукають оптимального вирішення.

Стосовно питання примусового лікування осіб з інвалідністю, що страждають на стійкі психічні захворювання, також залишаються суттєві неузгодженості між нашим внутрішнім та міжнародним законодавством. Згідно статті 14 Закону України “Про психіатричну допомогу” [7] та ст. 94 Кримінального кодексу України [8] особа, яка страждає на психічний розлад, може бути госпіталізована до психіатричного закладу без її усвідомленої згоди або без згоди її законного представника, якщо її обстеження або лікування можливі лише в стаціонарних умовах, та при встановленні в особи тяжкого психічного розладу, внаслідок чого вона: 1) вчиняє чи виявляє реальні наміри вчинити дії, що являють безпосередню небезпеку для неї чи оточуючих.

У цей же час Конвенція ООН вимагає від країн учасниць повністю позбутись цієї практики [3; 4] і тут виникає ще більше суперечок як серед науковців так і серед законотворців. Певні країни учасниці Конвенції йдуть шляхом впровадження інституту “попередньої згоди”. Відповідно, проводяться наукові дослідження у цій сфері, та розробляються варіанти законопроектів [9].

Отже, вважаємо за потрібне рекомендувати науковій спільноті долучитися до ґрунтовного дослідження зазначених проблемних тем чинного вітчизняного та міжнародного законодавства, оскільки всі перелічені питання варті повноцінного дисертаційного дослідження та потребують залучення до наукової дискусії.

Література:

1. Roman Maydanyk. The round table in Goodenough College, GB “How to make Russia pay for the damages caused in Ukraine?” London. 06.06.2023 URL: https://m.facebook.com/story.phpstory_fbid=9466808020027738&id=100000959025610

2. Ukrainian Helthcare Law in the Context of European and Internetalional Law. Editors: Roman Maydanyk, André den Exter, Iryna Izarova URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-05690-1>

3. Конвенція ООН Про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

4. General comment on Article 12, Equal recognition before the law : draft/ prepared by the Committee UN. Committee on the Rights of Persons with Disabilities (11th sess. : 2014 : Geneva) URL:<https://digitallibrary.un.org/record/779679?ln=>

5. George Szmukler “Capacity”, “best interests”, “will and preferences” and the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities Institute of Psychiatry, Psychology and Neuroscience, King’s College London, UK First

published: 02.01.2019 <https://doi.org/10.1002/wps.20584> URL:<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/wps.20584>

6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.04.2004р. № 1618-IV URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20171215#Text>

7. Закон України “Про психіатричну допомогу” від 22.02.2000р. № 1489-III року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

9. Preparing for Mental Health Act reform: Pilot study of co-produced implementation strategies for Advance Choice Documents Stephenson, L., Gergel, T., Ruck Keene, A., Larry, R. & Owen, G., 7 Jul 2022, In: Wellcome Open Research. 7, 182. URL:<https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/en/publications/preparing-for-mental-health-act-reform-pilot-study-of-co-produced>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-6>

САМОПЛАГІАТ У ДИСЕРТАЦІЯХ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Боровик Андрій Володимирович

кандидат юридичних наук, доцент,

відмінник освіти України,

віце-президент з наукової роботи,

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

Йозеф Затько

доктор права, професор,

президент

Європейського інституту безперервної освіти

Словацька Республіка

Одним із порушень академічної доброчесності законодавець визначає самоплагіат як оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів [1].